

ฝึกงานฝึกอาชีพ...ความจำเป็นในปัจจุบัน

จิระจินต์ มณีศรี¹

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อความต้องการกำลังคนที่มีประสิทธิภาพในตลาดแรงงานตามกระแสโลกาภิวัตน์และเศรษฐกิจยุคใหม่ ฉะนั้นในยุคนี้กลุ่มคนที่มีงานทำหรือกำลังจะเข้าสู่ชีวิตการทำงานย่อมจำเป็นฝึกฝนค้นหาความรู้ประสบการณ์พิเศษนอกเหนือจากความรู้ในหลักสูตรการศึกษา รวมถึงการปรับตัวพัฒนาตนเองให้สอดคล้องตามยุคสมัยอย่างกลมกลืน

สำหรับประเทศไทยมีการศึกษาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาประเทศ โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคน และคุณภาพคนในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 ว่าพัฒนาคนไทยให้มีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกยุคโลกาภิวัตน์ เช่น มีความรู้ภาษาต่างประเทศเป็นอย่างดี โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ รู้จักใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีใหม่ๆ มีความสามารถเชิงจัดการ เห็นความสำคัญและประโยชน์ในวิทยาการสมัยใหม่ควบคู่กับภูมิปัญญาไทย ตลอดจนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้รอบรู้ในความสัมพันธ์เชื่อมโยง ในขณะที่สามารถเพิ่มพูนทักษะ ความสามารถเฉพาะทางกับเพิ่มสุนทรียภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป : 25)

โอกาสของคนรุ่นใหม่หรือวัยทำงานสามารถเตรียมตัวให้มีคุณสมบัติสอดคล้องกับสถานการณ์ตลาดแรงงานปัจจุบันได้ เพียงมุ่งเน้นเลือกเรียนเพื่อทำงานหรือทำงานแล้วเลือกศึกษาต่อตามกระแสแหล่งงานหรือแหล่งทุน ซึ่งจะเห็นได้จากข่าวสารข้อมูลจากสื่อๆ ต่างๆ โดยเฉพาะในหน่วยงานภาครัฐได้แสดงความชัดเจนเกี่ยวกับสาขาขาดแคลน เช่น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้สรุปการจัดสรรทุนโครงการทุนพัฒนาอาจารย์สาขาขาดแคลนศึกษาในประเทศ ปีงบประมาณ (ครั้งที่ 2) ให้แก่สถาบันการศึกษา 26 แห่ง จำนวน 16 สาขา ดังนี้ 1) สาขาคณิตศาสตร์ ในเครือข่ายสาขาคณิตศาสตร์ คณิตศาสตร์ศึกษา สถิติศาสตร์ 2) สาขาคอมพิวเตอร์ ในเครือข่ายสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาการคอมพิวเตอร์ วิศวกรรมคอมพิวเตอร์ 3) สาขาทันตแพทย์ ในเครือข่ายสาขาทันตแพทยศาสตร์ 4) สาขาบัญชี ในเครือข่ายสาขาบัญชี 5) สาขาพยาบาลศาสตร์ ในเครือข่ายสาขาพยาบาลศาสตร์ 6) สาขาแพทยศาสตร์ ในเครือข่ายสาขา Neuroscience กายวิภาคศาสตร์ นิติวิทยาศาสตร์/นิติเวชศาสตร์ พยาธิวิทยา วิทยาการระบาด สรีรวิทยา สาธารณสุขศาสตร์ 7) สาขาภาษา ในเครือข่ายสาขาภาษาจีน ภาษาไทย ภาษาเพื่อนบ้าน ภาษาอังกฤษ 8) สาขาเกษตรศาสตร์ ในเครือข่ายสาขา

¹ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6 งานประสานการวางแผน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เภสัชศาสตร์ 9) สาขาวิทยาศาสตร์ในเครือข่ายสาขา Genetics, Bio-informatics, Bioactive Compounds สาขา Nanoscience & Nanotechnology สาขา Remote Sensing & GIS สาขาเกษตรศาสตร์ เคมีประยุกต์ จุลชีววิทยา ชีววิทยา ดาราศาสตร์ ธรณีวิทยา บรรพชีวินวิทยา ฟิสิกส์ วิทยาศาสตร์การกีฬา วิทยาศาสตร์ทางน้ำ วิทยาศาสตร์ศึกษา อุดุนิยมวิทยา 10) สาขาวิศวกรรมศาสตร์ ในเครือข่ายสาขาวิศวกรรมศาสตร์ 11) สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ ในเครือข่ายสาขา สถาปัตยกรรมศาสตร์ 12) สาขาสหเวช ในเครือข่ายสาขากายภาพบำบัด กิจกรรมบำบัด/อาชีว บำบัด/อรรถบำบัด เทคนิคการแพทยศาสตร์ รังสี เทคนิค 13) สาขาสัตวแพทยศาสตร์ ในเครือข่าย สาขาสัตวแพทยศาสตร์ 14) สาขาอัญมณีและเครื่องประดับ ในเครือข่ายสาขาอัญมณีและเครื่องประดับ 15) สาขาอุตสาหกรรมเกษตร ในเครือข่ายสาขา อุตสาหกรรมเกษตร 16) สาขาครุศาสตร์อุตสาหกรรม ในเครือข่ายสาขาครุศาสตร์อุตสาหกรรม (ดัดแปลง จาก [www.mua.go.th/~basd/Download/DomesticScholar%20\(280504\).pdf](http://www.mua.go.th/~basd/Download/DomesticScholar%20(280504).pdf). ออนไลน์ : 11 กันยายน 2549)

สำหรับองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ดำเนินการพัฒนาบุคลากรตามสถานการณ์ตลาด แรงงานอย่างเด่นชัด โดยจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีความรู้ความสามารถ หลายรูปแบบวิชาการ และหลายรูปแบบประสบการณ์ ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งในแง่ธุรกิจ ค่าตอบแทนหรือการให้เปล่าจากภาครัฐ เช่น การฝึก อาชีพของหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการอาชีวศึกษา และฝึกอาชีพ ซึ่งมีทั้งการจัดนอกระบบโรงเรียน และ การจัดในระบบโรงเรียน กล่าวคือ หน่วยงานหลักที่ รับผิดชอบการจัดนอกระบบโรงเรียนมีหลาย หน่วยงาน ได้แก่ กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย

ซึ่งจัดการฝึกอาชีพในสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมการศึกษานอกโรงเรียน จัดการศึกษาและฝึกอาชีพ ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัดต่างๆ กรมอาชีวศึกษาจัดการฝึกอาชีพระยะสั้นในโรงเรียน สารพัดช่าง และในวิทยาลัยการอาชีพ ซึ่งจะกระจาย กันอยู่ในแต่ละภูมิภาค ทั้งนี้ไม่รวมโรงเรียนที่เปิด สอนหลักสูตรระยะสั้นหรือหลักสูตรเฉพาะภายใต้ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน และกระทรวง ทบวง กรมอื่นๆ ซึ่งการฝึกอาชีพนอกระบบโรงเรียน นี้จัดเป็นการพัฒนากำลังคนในระดับกึ่งฝีมือหรือ ระดับพื้นฐาน ส่วนหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการ จัดในระบบโรงเรียน ได้แก่ กรมอาชีวศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในสังกัดกระทรวง ศึกษาธิการ สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้นได้ กำหนดให้การสร้างประสบการณ์วิชาชีพหรือการ ฝึกงานเป็นรายวิชาในหลักสูตรการศึกษาของ มหาวิทยาลัยเช่นกัน โดยอาจจะใช้ชื่อแตกต่างกัน เช่น วิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Internship) วิชา ฝึกงาน (Practical Training) วิชาการฝึกงาน (Field Work) เป็นต้น การฝึกงานเป็นกิจกรรมหนึ่ง ที่มีความสำคัญช่วยให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ การทำงานจริงและใช้ความรู้ด้านวิชาชีพโดยตรง

คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลลา นครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ก็เป็นคณะหนึ่งที่ตั้งเห็น ความสำคัญของการเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ให้ นักศึกษาผ่านการฝึกงานในองค์กรวิชาชีพต่างๆ โดยทางคณะได้จัดวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นิเทศศาสตร์ (Professional Practicum) เป็นวิชา บังคับในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขา นิเทศศาสตร์ และผลจากรายงานวิจัยเรื่อง ทักษะคิด ต่อการฝึกงาน และปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการ ฝึกงานของนักศึกษาคณะวิทยาการสื่อสาร (จิระจินต์ มณีศรี, 2549) พบว่า นักศึกษามีทัศนคติต่อการ ฝึกงานในระดับดีมาก ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

- การฝึกงานเป็นกิจกรรมหลักสำคัญที่ช่วยสร้างประสบการณ์วิชาชีพในสาขาวิชา (ตามความสนใจ) ที่ศึกษา
- การฝึกงานเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะเตรียมความพร้อมแก่นักศึกษาก่อนสำเร็จการศึกษาไปสู่สถานการณ์การทำงานจริง
- การฝึกงานเป็นสถานการณ์ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้
- ผู้ที่ได้รับการฝึกงานจะนำเอารูปแบบประสบการณ์ที่ดีมาเป็นแนวทางการพัฒนาตนเอง
- การฝึกงานควรจัดเป็นรายวิชาบังคับของหลักสูตร
- การฝึกงานช่วยทดสอบความสามารถในการปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์

- การฝึกงานเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้มีความหวังในการประกอบอาชีพต่อไป
- ด้วยเหตุผลข้างต้นได้ให้ข้อคิดว่าถึงแม้สถานการณ์สภาพสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร แต่ถ้าบุคคลนั้นมีความพร้อมที่จะศึกษาเรียนรู้ และคาดการณ์ได้แม่นยำบนพื้นฐานการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องทันการณ์ รวมถึงมีความกระตือรือร้นที่จะฝึกฝนสะสมประสบการณ์แล้ว ย่อมส่งผลให้บุคคลนั้นมีคุณสมบัติตรงกับความเป็นเร่งด่วนขององค์กรหรือหน่วยงาน และประกอบอาชีพที่ตนเองมีความถนัด มีความสามารถในการทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพได้แน่นอน

เอกสารอ้างอิง

จิระจินต์ มณีศรี.2549. รายงานวิจัยเรื่องทัศนคติต่อการฝึกงานและปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการฝึกงาน. บัณฑิตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540-2544). กรุงเทพมหานคร : อรรถพลการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2549. สรุปการจัดสรรทุนโครงการทุนพัฒนาอาจารย์ สาขาขาดแคลนศึกษาในประเทศปีงบประมาณ (ครั้งที่ 2) (ออนไลน์). สืบค้นจาก : [www.mua.go.th/~basd/Download/DomesticScholar%20\(280504\).pdf](http://www.mua.go.th/~basd/Download/DomesticScholar%20(280504).pdf). (11 กันยายน 2549)

สบสันดี อุดกฤษฎ์ และคณะ. 2535. รายงานวิจัยเรื่องการจัดฝึกภาคปฏิบัติให้นักศึกษามีความสามารถในการทำงานสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.2548. คู่มือการศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 2549. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

